

Komitean kokous

Aika 29.11.2021 klo 9:00–12:00

Kokous pidettiin Teams-yhteyksillä

Osallistujat

Pasi Moisio, puheenjohtaja (x)

Kirsi Varhila, sosiaali- ja terveysministeriö, 1. varapuheenjohtaja (x)

Heli Backman, sosiaali- ja terveysministeriö, 2. varapuheenjohtaja (x)

Liisa Siika-aho, sosiaali- ja terveysministeriö, 3. varapuheenjohtaja (x)

Jäsenet:

Tarja Filatov, Sosialidemokraattinen eduskuntaryhmä (x)

- varajäsen Matias Mäkynen, Sosialidemokraattinen eduskuntaryhmä

Riikka Slunga-Poutsalo, Perussuomalaisten eduskuntaryhmä (x)

- varajäsen Riikka Purra, Perussuomalaisten eduskuntaryhmä

Arto Satonen, Kokoomuksen eduskuntaryhmä (x)

- varajäsen Elina Valtonen, Kokoomuksen eduskuntaryhmä

Katri Kulmuni, Keskustan eduskuntaryhmä (x)

- varajäsen Pekka Aittakumpu, Keskustan eduskuntaryhmä

Bella Forsgrén, Vihreä eduskuntaryhmä (x)

- varajäsen Noora Koponen, Vihreä eduskuntaryhmä

Anna Kontula, Vasemmistoliiton eduskuntaryhmä (x)

- varajäsen Jussi Saramo, Vasemmistoliiton eduskuntaryhmä

Anders Norrback, Ruotsalainen eduskuntaryhmä (x)

- varajäsen Veronica Rehn-Kivi, Ruotsalainen eduskuntaryhmä

Sari Essayah, Kristillisdemokraattinen eduskuntaryhmä (x)

- varajäsen Antero Laukkanen, Kristillisdemokraattinen eduskuntaryhmä

Harry Harkimo, Liike Nyt -eduskuntaryhmä (-)

Pysyvät asiantuntijat:

Marjaana Maisonlahti, sosiaali- ja terveysministeriö (x)

Raimo Antila, sosiaali- ja terveysministeriö (x)

Mikko Horko, sosiaali- ja terveysministeriö (-)

Jaana Rissanen, sosiaali- ja terveysministeriö (-)

Essi Rentola, sosiaali- ja terveysministeriö (x)

Eveliina Pöyhönen, sosiaali- ja terveysministeriö (x)

Ulla Hämäläinen, valtiovarainministeriö (x)

Kimmo Ruth, työ- ja elinkeinoministeriö (x)

Virpi Hiltunen, opetus- ja kulttuuriministeriö (x)

Susanna Siitonen, oikeusministeriö (x)

Tommi Laanti, ympäristöministeriö (x)

Outi Antila, Kansaneläkelaitos (x)

Antti Koivula, Työterveyslaitos (x)

Heikki Hiilamo, Terveystieteiden tutkimuskeskus ja hyvinvoinnin laitos (x)

Mikko Kautto, Eläketurvakeskus (x)

Ilkka Oksala, Elinkeinoelämän keskusliitto EK (x)

Anna Kukka, Kunta- ja hyvinvointialueyönantajat KT (x)

Janne Makkula, Suomen Yrittäjät (x)

Pirjo Väänänen, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry (x)

Minna Ahtiainen, STTK ry (x)

Katarina Murto, Akava ry (x)

Hanna Tainio, Suomen Kuntaliitto (x)

Eija Koivuranta, SOSTE Suomen Sosiaali ja terveys ry (x)

Eero Löytömäki, Suomen nuorisoalan kattojärjestö Allianssi ry (-)

Sari Kokko, Vammaisfoorumi ry (x)

Sihteerit:

Milja Tiainen, sosiaali- ja terveysministeriö (x)

Marko Leimio, sosiaali- ja terveysministeriö (x)

Susanna Rahkonen, sosiaali- ja terveysministeriö (x)

Laila Aho, sosiaali- ja terveysministeriö (x)

Sara Mäkäräinen, sosiaali- ja terveysministeriö (x)

Maarit Lassander, valtioneuvoston kanslia (x)

Laura Honkonen, sosiaali- ja terveysministeriö (x)

Mirva Hyötylä, sosiaali- ja terveysministeriö (x)

Viestintä:

Tuulia Nieminen, sosiaali- ja terveysministeriö (x)

Asiantuntijat:

Tuomo Alasoini, Työterveyslaitos (x)

Tiina Polo, opetus- ja kulttuuriministeriö (x)

Asialista

klo 8:50

Teams-yhteyksien testaus

klo 9:00

Kokous

1. Kokouksen avaus ja ohjelma

Puheenjohtaja avasi kokouksen ja toivotti osallistujat tervetulleiksi.

Todettiin osallistujat.

2. Edellisen kokouksen pöytäkirjan hyväksyminen

Hyväksyttiin edellisen kokouksen pöytäkirja liitteen 1 mukaisena.

3. Työelämän ja työmarkkinoiden muutokset

Tuomo Alasoini esitteli työelämän ja työmarkkinoiden muutoksista valmisteltavaa selvitystä (ks. liite 11 diaesitys). Selvitys valmistuu komitean 21.3.2022 kokoukseen.

4. Työ- ja asumisperusteinen sosiaaliturva ja kansainvälinen liikkuvuus

Essi Rentola esitteli työ- ja asumisperusteisten

sosiaaliturvajärjestelmien ja kansainvälisen liikkuvuuden suhdetta ja vaikutuksia (ks. liite 11 diaesitys).

5. KESKUSTELU 1

Käytiin keskustelua esitysten pohjalta.

Työelämän ja työmarkkinoiden muutoksia koskevassa selvityksessä huomioitavia asioita ovat:

- toimialakohtaisuus (esim. osa-aikaisuus ja kausiluonteisuus eri toimialoilla)
- yrittäjätoiminta vs. palkkatyö (esim. työn tekeminen sekä yrittäjänä että palkansaajana, alustatalous)

- työmarkkinoiden polarisaatiossa naiset vs. miehet ja julkinen vs. yksityinen sektori
- urheilijoiden sosiaaliturva
- harmaa työ
- pitkäaikaistyöttömyys, rakennetyöttömyys
- maahanmuuttajat
- nuorten miesten työllisyyden aleneminen
- työvoiman ulkopuolella olevat (eivät työllisiä tai työttömiä työnhakijoita, myös muut kuin eläkkeellä tai opiskelemassa olevat).

Tuotiin esiin, että maahanmuuttajien integroitumista työmarkkinoille tulisi edistää sosiaaliturvauudistuksessa huomioiden eri

maahanmuuttajaryhmät. Maahanmuuttajien osalta keskeisiä ovat palvelujen ja etuuksien yhteensovittaminen, palveluprosessien kehittäminen, tiedon lisääminen, osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen sekä syrjinnän vähentäminen työmarkkinoilla.

Tuotiin esiin palvelujen merkitys etuudensaajille. Tulisi tarkastella erityisesti nuoria miehiä, jotka ovat työttömiä tai työvoiman ulkopuolella

(asevelvollisuus huomioiden). Nuorten miesten koulutustasoon panostaminen on nähty tärkeänä myös väestöpoliittisessa selvityksessä.

Tuotiin esiin sovitellulla työttömyysturvalla olevat.

Tuotiin esiin, että tietoa tarvitaan myös siitä, miten sosiaaliturvan saaminen on muuttunut alle 55-vuotiailla (etuuksien saajien määrä, etuuksien taso ja rakenne).

Tuotiin esiin, että sosiaaliturvan vaihtoehtoisten järjestämistapojen selvityksissä tulee arvioida myös etuuksien eksportoitavuutta ja sen vaikutuksia.

Yhteenvedona puheenjohtaja totesi, että palvelujen ja etuuksien yhteensovittamisen ongelmat ja ratkaisuvaihtoehtojen hakeminen niihin nähdään keskeiseksi ja asumisperusteinen sosiaaliturva nähdään edelleen kestäväksi.

TAUKO

6. Omaishoito ja perhehoito

Marjaana Maisonlahti esitteli omaishoitajien ja perhehoitajien sosiaaliturvaa liitteen 2 pohjalta (ks. myös liite 11 diaesitys).

7. Nuoret ja osaamisen kehittäminen

Tiina Polo esitteli nuorten ja osaamisen kehittämisen kokonaisuutta liitteen 3 pohjalta (ks. myös liite 11 diaesitys).

8. KESKUSTELU 2

Keskustelussa omaishoidosta ja perhehoidosta tuotiin esiin, että osa työvoiman ulkopuolella olevista, jotka eivät hae aktiivisesti töitä, on omaishoitajia. Omaishoidon osalta eri kunnissa on erilainen määrärahatilanne, joten omaishoidon tuen myöntämisessä ja hoitopalkkioiden tasoissa on eroja, mikä on johtanut epäyhdentertaisiin tilanteisiin. Lisäksi tulevilla hyvinvointialueilla on riski, että omaishoidon tuen hoitopalkkioiden erilaisia tasoja yhtenäistetään alaspäin. Tulisikin harkita alimman tason korottamista. On huomioitava, että hoivavastuita on myös muilla kuin omaishoidon tuen piiriin kuuluvilla omaishoitajilla.

Keskustelussa nuorista ja osaamisen kehittämisestä tuotiin esiin, että alle 25-vuotiaita ja yli 25-vuotiaita ei nykyisin kohdella yhdenvertaisesti. Osa nuorista on tilanteessa, jossa opiskelun aloittaminen johtaa nuoren etuustason alenemiseen. Opiskelun tulisi kuitenkin olla aina kannattavaa. Luottamus yhteiskuntaan, koulutukseen ja työllistymiseen on erilainen

erilaisista lähtökohdista tuleville nuorille, mikä vaikuttaa opintolainanottohalukkuuteen ja siten opiskelemaan lähtemiseen. Tuotiin esiin, että opiskelijoiden yleisen asumistuen piiriin siirtymisen vaikutuksia on selvitettävä ja arvioitava, onko muutostarpeita. Kansainvälisessä vertailussa opintotuen lainapainotteisuus ei ole poikkeuksellista, sen sijaan asumistuen myöntäminen opiskelijoille on. Oppivelvollisuuden laajentamisen seurauksena voitaisiin pohtia, tulisiko oppivelvollisuuden piiriin kuuluvien toisen asteen opiskelijoiden opintotukijärjestelmää kehittää erillään muusta opintotukijärjestelmästä, ottaen huomioon rahoituspohja. Yhteenvedona puheenjohtaja totesi, että molempia kokonaisuuksia arvioidaan sekä nykyjärjestelmää kehitettäessä, että sosiaaliturvan vaihtoehtoisten järjestämistapojen selvityksessä huomioiden komitean toiveet uusista avauksista.

9. Kannanottoluonnoksen viimeinen kommenttikierros

Puheenjohtaja totesi, että kannanottoluonnos on ollut viimeisellä kommenttikierroksella ja kysyi, onko liite 9 hyväksyttävissä jaostojen työn pohjaksi.

Lisäsehdotus kansilehdelle Taustaa-luvun loppuun: "Komitea voi myöhemmässä vaiheessa ottaa kantaa myös muihin sosiaaliturvaan liittyviin kysymyksiin, vaikka niitä ei käsiteltäisi näissä kannanotoissa."

Hyväksyttiin lisäsehdotus. Kannanottoluonnos lisäsehdotuksella lähetetään sähköpostitse ja se hyväksyttiin komitean kannanotoiksi jaostojen työn pohjaksi.

Tuotiin esiin, että ratkaisuvaihtoehtoja haettaessa tulisi huomioida lapsiperheköyhyys.

10. Ongelmaraporttien julkaisu

Raportit (liitteet 4 - 8) viimeistellään teknisesti ja julkaistaan alkuvuodesta 2022.

11. Komitean työsuunnitelma ja muut asiat

Puheenjohtaja esitteli komitean alustavan työsuunnitelman (ks. liite 11 diaesitys). Kesäkuulle 2022 tulisi komitealle yksi lisäkokous. Syksyllä 2022 kokoustettaisiin kaksi kertaa kuukaudessa välimietinnön työstämiseksi tai kerran kuukaudessa koko päivän kokous tai harkitaan maanantain ohella myös perjantapäivää kokouspäiväksi. Hybridimahdollisuutta toivotaan edelleen kokouksiin.

Työ- ja asumisperusteisesta sosiaaliturvasta ja kansainvälisestä liikkuvuudesta tehdään muistio tutkimus- ja arviointijaostossa. Tiedoksi myös muistio sosiaaliturvan rahoituksesta ja etuusmenoista (liite 10).

12. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja kiitti osallistujia keskustelusta ja päätti kokouksen.

Liitteet

Liite 1 Pöytäkirjan luonnos

Liite 2 Omaishoito ja perhehoito_muistio

Liite 3 Nuoret ja osaamisen kehittäminen_muistio

Liite 4 Raporttiluonnos: Sosiaaliturvan monimutkaisuus

Liite 5 Raporttiluonnos: Ansiotyön ja sosiaaliturvan yhteensovittaminen

Liite 6 Raporttiluonnos: Viimesijainen turva, perusturva ja asuminen

Liite 7 Raporttiluonnos: Palvelujen ja etuuksien yhteensovittaminen

Liite 8 Raporttiluonnos: Sosiaaliturvan valinnat ja perusperiaatteet

Liite 9 Puheenjohtajiston luonnos kannanotoista

Liite 10 Rahoitus ja etuusmenot_muistio

Liite 11 Diaesitys